

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobkyně: **Ing. arch. M. N.**, zastoupené JUDr. Petrem Schlesingerem, advokátem se sídlem Slovákova 279/11, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 12. 2016, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 9. 2020, č. j. 34 Ad 2/2017 - 79,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalovaná **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovaná **j e p o v i n n a** uhradit žalobkyni k rukám jejího zástupce JUDr. Petra Schlesingera náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši **1.573 Kč** do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před správními orgány

[1] Rozhodnutím ze dne 14. 4. 2016, č. j. X („prvostupňové rozhodnutí“), žalovaná přiznala žalobkyni starobní důchod od 24. 6. 2016 ve výši 6.521 Kč měsíčně, a to podle § 29 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

[2] Žalobkyně dne 7. 3. 2016 požádala prostřednictvím Městské správy sociálního zabezpečení („MSSZ“) Brno o přiznání starobního důchodu od 24. 6. 2016. Na základě této žádosti žalovaná vydala rozhodnutí o přiznání starobního důchodu, přičemž jeho součástí

byl osobní list důchodového pojištění ze dne 11. 4. 2016. V něm MSSZ zhodnotila pro účely řízení o starobním důchodu období zaměstnání žalobkyně u společnosti INGSTAV Brno, s.p. („INGSTAV“) v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 jako vyloučenou dobu bez uvedení vyměřovacích základů.

[3] Proti prvostupňovému rozhodnutí žalobkyně podala námitky, které žalovaná rozhodnutím ze dne 9. 12. 2016, č. j. 565 227 2024/315-RSO, zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

[4] V rámci řízení o námitkách bylo provedeno rozsáhlé šetření ohledně zaměstnání žalobkyně u společnosti INGSTAV v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990, během něhož bylo osloveno několik společností a organizací. V evidenci žalované totiž chyběl evidenční materiál na dobu zaměstnání žalobkyně u společnosti INGSTAV, později INGSERVIS Brno, s.p. („INGSERVIS“), a to od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990.

[5] Z vyjádření společnosti Flammax, s.r.o. bylo zjištěno, že ve spisovně nejsou uloženy osobní karty ani mzdové listy podniku INGSERVIS, resp. INGSTAV. Společnost odkázala na možnost archivace těchto dokladů u Středního odborného učiliště stavebního v Brně nebo u Magistrátu města Brna. Z vyjádření Magistrátu města Brna vyplynulo, že obdobné materiály se u nich nenachází a že žádost byla postoupena Moravskému zemskému archivu v Brně. Z vyjádření Moravského zemského archivu v Brně vyplynulo, že požadované dokumenty by se mohly nacházet ve spisovně společnosti Dokument Logistic nebo ve spisovně společnosti Flammax, s.r.o., anebo u Středního odborného učiliště stavebního v Brně. Z vyjádření posledně uvedeného učiliště vyplynulo, že v jejich spisovně jsou uloženy pouze osobní spisy zaměstnanců společnosti INGSERVIS, avšak nejsou zde uloženy mzdové listy. Z osobního spisu žalobkyně, jenž obsahuje pracovní smlouvu a výstupní list, bylo možné doložit pouze dobu zaměstnání v rozsahu od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990. Obdobně společnost Docu Save, s.r.o. sdělila, že mzdové listy nebyly nalezeny. Výsledkem šetření tedy bylo pouze potvrzení doby zaměstnání žalobkyně ve společnosti INGSTAV v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990.

[6] Také žalobkyně, která si dobu celého zaměstnání šetřila vlastní cestou, dospěla k závěru, že mzdové podklady nebyly nikde nalezeny. Na základě doložených dokladů byla žalobkyni provedena rekonstrukce evidenčních listů důchodového zabezpečení na celou dobu jejího zaměstnání u společnosti INGSTAV, resp. INGSERVIS. Žalobkyně doložila své platové výměry, přičemž současně uvedla, že jiné doklady již nevlastní. Mzdové podklady nebyly nikde nalezeny. Z doložených platových výměrů ze dne 25. 7. 1986 a 29. 1. 1987 nevyplývala konkrétní výše skutečně dosažených vyměřovacích základů žalobkyně, příp. počet získaných vyloučených dnů. Byly v nich pouze uvedeny pracovní zařazení žalobkyně, výše základního stanoveného tarifu a osobního ohodnocení. Pro rekonstrukci výše vyměřovacích základů žalobkyně tak nebyly tyto doklady dostatečné. Žalovaná proto postupovala podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Doba trvání pracovního poměru žalobkyně u společnosti INGSTAV v době od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 byla zhodnocena jako doba vyloučená, neboť se nepodařilo zjistit výši jejich vyměřovacích základů.

II. Posouzení věci krajským soudem

pokračování

[7] Rozhodnutí o námitkách napadla žalobkyně žalobou, které Krajský soud v Brně v záhlaví označeným rozsudkem vyhověl, rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

[8] Žalobkyně k prokázání svých tvrzení v řízení o žalobě předložila řadu listinných důkazů. Krajský soud shledal, že z pracovní smlouvy, dohody o rozvázání pracovního poměru, potvrzení o zápočtu let, výstupního listu, osobní karty zaměstnance, třech dodatků k pracovní smlouvě a šesti platových výměrů, které byly v rámci soudního jednání čteny k důkazu, jasně vyplynula existence i průběh pracovního poměru žalobkyně u INGSTAV a INGSERVIS v období od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 (bezmála 6 roků). Z doložených platových výměrů za každý rok uvedeného období vyplynulo, na jaké pozici žalobkyně pracovala, kolik měsíčně činila její základní hrubá mzda a osobní ohodnocení. Informace o existenci či trvání pracovního poměru žalobkyně u INGSTAV nebo INGSERVIS potvrzuje i listina nazvaná Zápočet let pro dávky v nemoci, z níž vyplývá, že ke dni 31. 12. 1989 (ještě rok před ukončením pracovního poměru u zmíněného státního podniku) bylo žalobkyni započteno ze zaměstnání u INGSTAV celkem 4 roky a 343 dnů zaměstnání (celkově byl proveden zápočet 15 roků a 129 dnů). Z posledně citované zápočtové listiny podle krajského soudu vyplynulo, že žalobkyně byla v předmětném pracovním poměru u INGSTAV či INGSERVIS, plnila své pracovní povinnosti, nijak zvlášť nepobývala v pracovní neschopnosti z důvodu nemoci a za vykonanou práci pobírala stanovený plat, z něhož byly zaměstnavatelem prováděny odvody na sociální zabezpečení. V této souvislosti krajský soud také poukázal na to, že v uvedeném období do roku 1990 (včetně) měli zaměstnanci na podobných pozicích, byť u různých organizací, naprosto stejné platy v očekávatelné výši. Z předkládaných platových výměrů také vyplynulo, že mzda žalobkyně se v průběhu let nesnížila, nýbrž každým rokem rostla. Z osobního listu důchodového pojištění je dále zřejmé, že mateřskou dovolenou žalobkyně absolvovala ještě před nyní zkoumaným obdobím. Nejsou pouze jasné případné pracovní neschopnosti, popř. ošetřování člena rodiny a eventuální pobírání dávek nemocenského pojištění.

[9] Krajský soud dospěl k závěru, že bylo možné určit alespoň minimální výši vyměřovacích základů žalobkyně v letech 1985 až 1990, např. s ohledem na podobně vydělávající kolegy. Žalovaná se však o to nepokusila. Krajský soud v této souvislosti odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22. Upozornil, že aktuálně není zcela jisté, zda vyměřovací základ žalobkyně za požadované roky nebylo možné zjistit na základě evidenčního listu důchodového pojištění (zabezpečení) v důsledku pochybení orgánu sociálního zabezpečení nebo bývalého zaměstnavatele žalobkyně INGSTAV či INGSERVIS. Podle krajského soudu je tak odůvodněná případná možnost stanovení výše vyměřovacích základů na základě doplnění dokazování, výpovědí svědků a jiných záznamů o pracovním poměru žalobkyně, popř. dalších důkazních prostředků, přičemž by šlo o postup, kterým by nedošlo ke zkrácení výše starobního důchodu žalobkyně, jíž svědčí ústavou zaručené právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří. Krajský soud tedy nepovažoval prozatím za správný závěr žalované o nemožnosti zjistit výši vyměřovacích základů žalobkyně za roky 1985 až 1990 a o nutnosti vyloučení veškeré doby pojištění získané v těchto letech pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu žalobkyně. Přestože se nepodařilo ve věci rekonstruovat výši vyměřovacích základů žalobkyně, lze považovat za prokázané,

že žalobkyně byla v předmětném období zaměstnána a pobírala mzdu, a byla tedy i pojištěncem, za něhož bylo odvedeno pojistné.

[10] V dalším postupu by podle krajského soudu měla žalovaná při zjišťování skutkového stavu preferovat postup výhodnější pro žalobkyni coby pojištěnce. Prokáže-li se provedeným dokazováním, že žalobkyně měla v zjišťovaném období vyměřovací základ v určité minimální výši, je vhodné započítat jej do vyměřovacího základu žalobkyně, není-li pro ni výhodnější tuto dobu vyloučit. Neprokáže-li se pak dostatečně konkrétní výše vyměřovacího základu žalobkyně za předmětné období, je zcela na místě aplikovat § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění a vyloučit tuto dobu ve výpočtu osobního vyměřovacího základu pojištěnce.

III. Obsah kasační stížnosti

[11] Proti rozsudku krajského soudu podala žalovaná („stěžovatelka“) kasační stížnost z důvodu nesprávného posouzení věci podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“), a domáhá se jeho zrušení.

[12] Krajský soud uvádí, že by mělo být provedeno další dokazování a zjištěny potřebné informace. Podle stěžovatelky však není zřejmé, jaké informace má na mysli, neboť všechny dostupné listiny již byly shromážděny a stěžovatelka na základě těchto listin může v dalším řízení dospět pouze k témuž právnímu závěru, který již uvedla ve zrušeném rozhodnutí. Ze správního spisu vyplývá, že šetření mzdových listů bylo bezvýsledné a krajský soud nenastínil, jakým směrem by se další dokazování stěžovatelky mělo ubírat. Pokud úvaha krajského soudu ohledně dalšího dokazování měla směřovat k tomu, aby stěžovatelka dohledala informace týkající se podobně vydělávajících kolegů žalobkyně, pak je stěžovatelka toho názoru, že zákon o důchodovém pojištění neumožňuje, aby vyměřovací základ konkrétního pojištěnce byl určen dle platebního výměru či na základě čestného prohlášení pojištěnce, např. s ohledem na podobně vydělávající kolegy. Stěžovatelka tedy v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu přistupuje v obdobných případech k vyloučení příslušné doby z rozhodného období pro stanovení osobního vyměřovacího základu.

[13] Ani v rozsudku ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22, Nejvyšší správní soud neodkazoval při zjišťování „alespoň minimální výše vyměřovacích základů“ na platební výměry či pracovní smlouvy, ale toliko na mzdové listy (neboť byly podkladem pro vyhotovení evidenčního listu důchodového zabezpečení), které byly v případě tehdejší stěžovatelky dohledány, byť ne za celé období, a příslušná okresní správa sociálního zabezpečení na základě údajů ze mzdového listu za rok 1985 vypočetla hrubé výdělky za roky 1986, 1987 a 1988. V nyní posuzovaném případě však – jak konstatoval rovněž krajský soud – nebyly za sporné období mzdové listy žalobkyně v souvislosti se zaměstnáním u INGSTAV a INGSERVIS dohledány. Krajský soud tedy po stěžovatelce *de facto* požaduje, aby stanovila „alespoň minimální výši vyměřovacích základů žalobkyně“ toliko odhadem z podkladů, na základě kterých stěžovatelka dle platných právních předpisů a konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu vyměřovací základy stanovit nemá a nemůže.

pokračování

[14] Vyměřovací základ je institut striktně definovaný v § 16 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, podle něhož je vyměřovacím základem pojištěnce za dobu před 1. 1. 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení podle předpisů platných před 1. 1. 1996. Jedná se tedy o danou finanční částku, nikoliv pravděpodobnou výši, kterou si správní orgán stanoví „odhadem“ z platebního výměru. Zákon o důchodovém pojištění dále ve fázi stanovení ročního vyměřovacího základu pojištěnce z úhrnu vyměřovacích základů za kalendářní rok podle § 16 odst. 2 tohoto zákona neoperuje s pravděpodobným výdělkem, ale s pevně stanoveným vyměřovacím základem, který se následně indexuje zákonem definovaným způsobem. Jestliže vyměřovací základ nelze zjistit, pak je na místě přistoupit (za předpokladu prokázání účasti na pojištění) k vyloučení doby z rozhodného období pro stanovení osobního vyměřovacího základu podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. V opačném případě by toto ustanovení zcela postrádalo smysl, neboť každému pojištěnci, u něhož by byla prokázána účast na pojištění, by mohl být hodnocen pravděpodobný „alespoň minimální vyměřovací základ“ (např. s ohledem na podobně vydělávající kolegy či předpisy o minimální mzdě), což ale evidentně dle znění shora uvedeného ustanovení nebyl záměr zákonodárce.

[15] Ačkoliv krajský soud v odůvodnění svého rozsudku odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, formuloval právní závěr, který je s ní *de facto* v rozporu. Z napadeného rozsudku ani není zřejmé, co by alespoň minimální výše vyměřovacích základů, např. s ohledem na podobně vydělávající kolegy, měla představovat, a jakým způsobem by se měla při absenci mzdových listů zjišťovat. Patrně by stěžovatelka měla vycházet z předložených oznámení o stanovení platu a stanovit odhadem „minimální“ vyměřovací základ. Podle stěžovatelky však dle platné právní úpravy a právního závěru uvedeného v judikatuře Nejvyššího správního soudu takto při absenci mzdových listů postupovat nelze. Jestliže stěžovatelka v nyní posuzovaném případě po doplnění dokazování opětovně nezíská mzdové listy žalobkyně, pak výsledek správního řízení bude totožný. V neposlední řadě je stěžovatelka přesvědčena, že právní názor soudu by měl být jednoznačně formulovaným pokynem pro správní orgán, tedy stěžovatelku, z něhož musí být jasné patrné, jak má správní orgán v řízení dále postupovat, a to i z toho důvodu, že z rozsudku soudu a jeho právních závěrů pak následně vycházejí obě strany sporu. V projednávané věci tomu tak není.

IV. Vyjádření žalobkyně

[16] Žalobkyně ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že tvrzení stěžovatelky o protichůdnosti názorů vyslovených krajským soudem je nepravdivé a účelově věcně nesprávné. Stěžovatelka vědomě nerespektuje právní názor vyslovený v judikatuře Nejvyššího správního soudu o tom, že při absenci evidenčního listu důchodového pojištění (dříve listu důchodového zabezpečení) je zapotřebí aplikovat obecná pravidla pro dokazování stanovená v § 51 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a rovněž je nutné vycházet z konkrétních pravidel pro prokazování některých dob pojištění upravených v § 85 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení („zákon o sociálním zabezpečení“).

[17] Žalobkyni nemůže jít k tíži prokázaná skutečnost, že žalovaná, resp. její příslušný orgán, neplnila své povinnosti podle § 13 a § 14 odst. 3 a podle § 6 odst. 4 písm. j) a r)

a § 12 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení. Rovněž tak žalobkyni nemůže jít k tíži prokázaná skutečnost, že její zaměstnavatelé porušili svou povinnost podle § 35a odst. 4 písm. d) a odst. 5 až 7 tohoto zákona, a proto se v důsledku této skutečnosti nepodařilo dohledat mzdové listy žalobkyně za období od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990 vystavené jejími zaměstnavateli státními podniky INGSTAVEM a INGSERVISEM. Žalobkyně navrhuje kasační stížnost zamítnout a proti stěžovateli se domáhá práva na zaplacení náhrady nákladů řízení.

V. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[18] Kasační stížnost je včasná, podaná osobou oprávněnou a přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[19] Kasační stížnost není důvodná.

[20] Mezi účastníky je v projednávané věci sporné, zda byl řádně zjištěn skutkový stav a zda lze postavit najisto aspoň minimální výši vyměřovacích základů žalobkyně v rozhodné době, tj. od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990, kdy byla žalobkyně zaměstnána v podnicích INGSTAV, resp. INGSERVIS, a kterou žalovaná podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění zhodnotila jako dobu vyloučenou.

[21] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že osobní vyměřovací základ je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů. Při stanovení osobního vyměřovacího základu se z rozhodného období, z něhož se zjišťují příjmy pro výpočet důchodu, vylučují některé zákonem stanovené doby, tzv. vyloučené doby (viz § 16 odst. 1, 3 a 4 zákona o důchodovém pojištění).

[22] Stěžovatelka, resp. žalovaná v řízení o přiznání dávky důchodového pojištění postupuje podle zákona o sociálním zabezpečení, a to části šesté hlavy druhé a páté, a dále podle § 108 tohoto zákona; pro toto řízení platí podpůrně obecné předpisy o správním řízení.

[23] Podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění platí, že *vyloučenými dobami jsou [...] doby c) po které pojištěnec byl poplatníkem pojistného na pojištění, nelze-li zjistit výši jeho vyměřovacích základů.*

[24] Podle § 38 zákona o sociálním zabezpečení je základním důkazním prostředkem k osvědčení doby pojištění a získaných vyměřovacích základů evidenční list důchodového pojištění. Zákon o sociálním zabezpečení však neobsahuje ucelenou úpravu dokazování. V případě absence evidenčního listu tento zákon uvádí výčet povinných důkazů pouze ve vztahu k určitým dobám pojištění. Např. podle § 85 odst. 5 citovaného zákona lze k prokázání doby pojištění použít čestného prohlášení nejméně dvou svědků a žadatele o důchod, nelze-li tuto dobu prokázat jinak. Pro účely určení výše osobního vyměřovacího základu však zákon o sociálním zabezpečení nestanoví žádný povinný důkaz. Pokud tedy nelze evidenční list důchodového pojištění dohledat, stěžovatelka aplikuje obecná

pokračování

pravidla pro dokazování upravená správním řádem (vyjma speciální úpravy v § 85 zákona o sociálním zabezpečení).

[25] Stěžovatelka je povinna v rámci své rozhodovací činnosti shromáždit dostatečné množství podkladů tak, aby spolehlivě zjistila skutkový stav věci (viz § 3 správního řádu). Podle § 51 a násl. správního řádu platí, že k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy, a to zejména listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.

[26] Tato obecná ustanovení jsou ohledně dokazování výše vyměřovacího základu dále konkretizována judikaturou Nejvyššího správního soudu. V rozsudku ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010 - 93, se NSS k této otázce uvádí: „*[p]latové výměry a další doklady o vyměření mzdy či jiné doklady o průběhu pracovního poměru (např. zápočtový list) nejsou dostatečně podrobným zdrojem informací k určení vyměřovacích základů za příslušnou dobu pojištění, neboť nezaznamenávají příjem za každý jednotlivý měsíc. Z údajů uvedených v platových výměrech nelze vyčíst podrobnosti o průběhu žalobcova pracovního poměru, tzn. zejména, zda žalobce pracoval každý měsíc, zda nečerpal neplacené volno či nemocenské či zda za něj bylo po celou dobu odváděno pojistné, popř. v jaké výši.*“ (k tomu srov. také rozsudek NSS ze dne 25. 8. 2005, č. j. 6 Ads 58/2004 - 36).

[27] Nejvyšší správní soud se možností užití jiných důkazních prostředků zabýval také v rozsudku ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22, a dospěl k následujícímu závěru: „*[j]estliže je možné při stanovení osobního vyměřovacího základu a starobního důchodu pojištěnce i bez evidenčního listu důchodového pojištění (zabezpečení) postavit najisto aspoň minimální výši jeho vyměřovacího základu za příslušný kalendářní rok a pro pojištěnce je takový postup výhodnější, není žádný důvod pro vyloučení veškeré doby pojištění jím získané v tomto roce podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.*“

[28] V daném případě neměla Česká správa sociálního zabezpečení k dispozici evidenční listy důchodového pojištění žadatelky o důchod, ani její mzdové listy za roky 1986, 1987 a 1988. Česká správa sociálního zabezpečení považovala proto uvedené období za dobu vyloučenou ve smyslu § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění. Z tvrzení žadatelky a výsledku jejího nadřízeného však zcela jednoznačně vyplynulo, že v uvedených letech se oproti roku 1985 její základní hrubá mzda nesnížila a že i výše jejích odměn zůstala nezměněna; to potvrdil i mzdový list za rok 1989. Žadatelka doložila také potvrzení o dočasné pracovní neschopnosti, o ošetřování člena rodiny a o jejím nástupu na mateřskou dovolenou, z nichž bylo zcela zřejmé, ve kterých konkrétních dnech od roku 1986 do roku 1988 jí náležely dávky nemocenského pojištění a jaké doby se vylučovaly pro účely zjišťování jejího hrubého výdělku. V této situaci Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že bylo možné určit alespoň přesnou minimální výši vyměřovacích základů žadatelky za roky 1986 až 1988, a to i přesto, že Česká správa sociálního zabezpečení neměla za uvedené období k dispozici evidenční listy důchodového pojištění, ani mzdové listy žadatelky.

[29] Evidenční list důchodového pojištění je nutno považovat za stěžejní důkaz dob zaměstnání a příjmů. Zákon však nevylučuje užití jiných důkazních prostředků – zejména mzdových listů, případně však i jiných důkazů (viz shora citovaný § 51 a násl. správního

řádu) – a judikatura Nejvyššího správního soudu tento výklad jednoznačně potvrzuje, zejména pokud je takový postup pro žadatele o starobní důchod příznivější. Například v rozsudku ze dne 25. 10. 2017, č. j. 10 Ads 59/2016 - 17, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že se bude jednat zejména o situace, *„kdy žadatel dosahoval ve vyloučeném období nadprůměrných výdělků a odváděl tomu odpovídající částku na důchodové pojištění. Vyloučení takové doby pro účely určení výše vyměřovacího základu se může negativně projevit při výpočtu výsledné výše důchodu, a to v řádech několika stovek, příp. tisíc Kč. Aplikace § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění tedy může být pro žadatele o důchod za určitých okolností nevýhodná.“*

[30] Nejvyšší správní soud souhlasí se závěrem krajského soudu, že v projednávané věci se stěžovatelka o tento příznivější postup ve smyslu shora citované judikatury ani nepokusila. Tuto skutečnost stěžovatelka potvrzuje ve své kasační stížnosti, v níž uvádí: *„Jestliže stěžovatelka v nyní posuzovaném případě po doplnění dokazování opětovně nezíská mzdové listy žalobkyně, pak výsledek správního řízení bude totožný“*. Ze shora citované judikatury Nejvyššího správního soudu (viz zejména rozsudek NSS ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22) však vyplývá, že jsou mzdové listy důkazem typickým, nemusí nutně v konkrétním případě představovat jediný možný a nezbytný důkaz o dobách zaměstnání a výši příjmů. To platí i v případě výše vyměřovacích základů, ačkoliv Nejvyšší správní soud v obecné rovině souhlasí se stěžovatelkou v tom, že je třeba klást odlišné požadavky na prokazování *doby pojištění* na straně jedné a *výše vyměřovacích základů* na straně druhé.

[31] Pokud jde o prokázání výše vyměřovacích základů, lze kritéria (oproti době pojištění) označit za náročnější (viz např. rozsudek NSS ze dne 25. 10. 2017, č. j. 10 Ads 7/2017 - 32), zejména jsou zde vyšší nároky na přesnost údajů v předkládaných listinách a jiných důkazních prostředcích. To v obecné rovině potvrzuje i judikatura, ze které lze citovat např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010 - 93: *„[p]latové výměry a další doklady o vyměření mzdy či jiné doklady o průběhu pracovního poměru (např. zápočtový list) nejsou dostatečně podrobným zdrojem informací k určení vyměřovacích základů za příslušnou dobu pojištění, neboť nezaznamenávají příjem za každý jednotlivý měsíc. Z údajů uvedených v platových výměrech nelze vyčíst podrobnosti o průběhu žalobcova pracovního poměru, tzn. zejména, zda žalobce pracoval každý měsíc, zda nečerpal neplacené volno či nemocenské či zda za něj bylo po celou dobu odváděno pojistné, popř. v jaké výši“*. Na tento závěr však navazoval a dále jej rozvinul již shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22, podle něhož jestliže je možné při stanovení osobního vyměřovacího základu a starobního důchodu pojištěnce i bez evidenčního listu důchodového pojištění (zabezpečení) *postavit najisto aspoň minimální výši jeho vyměřovacího základu za příslušný kalendářní rok* a pro pojištěnce je takový postup výhodnější, není žádný důvod pro vyloučení veškeré doby pojištění jím získané v tomto roce.

[32] Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že z pracovní smlouvy, dohody o rozvázání pracovního poměru, potvrzení o zápočtu let, výstupního listu, osobní karty zaměstnance, třech dodatků k pracovní smlouvě a šesti platových výměrů za každý rok rozhodné doby (tj. od 23. 1. 1985 do 31. 12. 1990) je jasná existence i průběh pracovního poměru žalobkyně v podniku INGSTAV, resp. INGSERVIS. Ze zápočtové listiny vyplývá, že žalobkyně byla v předmětném pracovním poměru, plnila své pracovní povinnosti, nijak zvlášť nepobývala v pracovní neschopnosti z důvodu nemoci

pokračování

a za vykonanou práci pobírala stanovený plat, z něhož byly zaměstnavatelem prováděny odvody na sociální zabezpečení. Z předkládaných platových výměrů také vyplývá, že mzda žalobkyně se v průběhu let nesnížila, nýbrž každým rokem rostla. Z osobního listu důchodového pojištění je také zřejmé, že mateřskou dovolenou žalobkyně absolvovala ještě před nyní zkoumaným obdobím. Nejsou pouze jasné případné pracovní neschopnosti, popř. ošetřování člena rodiny a eventuální pobírání dávek nemocenského pojištění. Žalobkyně v řízení u krajského soudu k důkazu navrhovala provedení svědeckých výpovědí – jejích nejbližších spolupracovníků z INGSTAV či INGSERVIS. Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že těmito výpověďmi by bylo možné zjistit bližší okolnosti o průběhu pracovního poměru žalobkyně u jmenovaných podniků. Jelikož zjištěné skutkové okolnosti nasvědčují tomu, že žalobkyně byla v rozhodné době zaměstnána a pobírala mzdu, nelze považovat závěry stěžovatelky za úplné a správně zjištěné, pokud se ani nepokusila postavit najisto aspoň minimální výši jejího vyměřovacího základu za příslušné kalendářní roky.

[33] Prokáže-li se provedeným dokazováním, že žalobkyně měla v zjišťovaném období vyměřovací základ v určité minimální výši, je v souladu s výše citovanými názory Nejvyššího správního soudu vhodné započítat jej do vyměřovacího základu žalobkyně, není-li pro ni výhodnější tuto dobu vyloučit. Neprokáže-li se pak dostatečně konkrétní výše vyměřovacího základu žalobkyně za předmětné období, je zcela na místě aplikovat § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění a vyloučit tuto dobu ve výpočtu osobního vyměřovacího základu pojištěnce.

VI. Závěr a náklady řízení

[34] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[35] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšné žalobkyni náleží náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti vůči stěžovatelce. Náklady žalobkyně tvoří odměna zástupce ve výši 1.000 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v sepsání vyjádření ke kasační stížnosti [§ 7 a § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif); s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], a jeden režijní paušál ve výši 300 Kč za tento úkon právní služby dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. K tomu je třeba připočíst daň z přidané hodnoty ve výši 273 Kč, již je zástupce žalobkyně plátcem. Celkem tedy náklady v řízení o kasační stížnosti činí 1.573 Kč, které je stěžovatelka povinna zaplatit žalobkyni do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. února 2022

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu

